

a exagerar els seus arguments, potser per això mateix el llibre resulta tan suggestiu com estimulant. La meua cordial enhorabona!

Albert HAUF
 Institut d'Estudis Catalans
 Universitat de València
 Emeritus Professor University of Wales

SINNER, Carsten / WIELAND, Katharina (ed.) (2015): *Norma, ús i actituds lingüístiques. El paper del català en la vida quotidiana*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, Études linguistiques/Linguistische Studien, vol.12, p. 178.

És ja un lloc comú que, més enllà de les fronteres lingüístiques, l'espai cultural on més atenció s'ha prestat històricament a la catalanística és el món germanòfon. En bona part com a resultat de la insigne tradició romanística a l'àrea de parla alemanya, existeix des de fa dècades en aquests països una respectable tradició acadèmica d'interès per les manifestacions lingüístiques i culturals de l'àmbit català que abraça des dels estudis literaris i culturals fins a la sociolingüística, passant per descomptat per diverses perspectives lingüístiques teòriques i aplicades, sincròniques i diacròniques. El volum que aquí comentem és un nou i interessant fruit d'aquesta tradició, més concretament dels treballs presentats al 23è Col·loqui Germano-Català, celebrat a Berlín i Leipzig entre el 27-30 de setembre del 2012, on van aplegar-se investigadors d'expressió germanòfona i catalana per a posar en comú un seguit de recerques que contribuïssin a reflexionar sobre l'estat de la llengua. Més concretament, tal com ho plantejava en el seu discurs inaugural un dels organitzadors del col·loqui, hi havia la intenció d'abordar «Quin és l'estat actual de "normalitat de la llengua"? Com es viu aquesta normalitat en la vida quotidiana? Com es reflecteix aquesta normalitat en els mitjans, a la literatura, etc.? Com es reflexiona sobre aquesta normalitat?» (Sinner 2012, 1). Les diferents aportacions d'aquest volum constitueixen una mirada calidoscòpica, humil, però prou interessant entorn d'aquestes qüestions.

El volum comença amb una brevíssima introducció signada per dos dels noms ascendants de la catalanística alemanya, els doctors Carsten Sinner (Universität Leipzig) i Katharina Wieland (Humboldt-Universität zu Berlin). En aquest text, que deixa entreveure el pes de la tradició *coseriuana* en l'ús de termes com *diatòpic*, *diatràtic*, *norma prescriptiva* o *norma descriptiva*, els autors argumenten la conveniència d'abordar fins a quin punt les actuacions de més de 30 anys de política lingüística han tingut impacte no sols en les actituds o els comportaments, sinó també en les pràctiques lingüístiques dels parlants en allò que concerneix la dimensió del corpus lingüístic. D'aquí, doncs, la convocatòria d'un col·loqui destinat a comprendre què és «allò que hom interpreta actualment com a ús lingüístic *normal* (...)» (pàg. 1) —que en una tradició més anglòfona potser hauríem denominat *estàndard* i que altres autors haurien denominat «ús efectiu» o simplement «ús» de la llengua— i la pertinència de publicar aquest volum.

El primer capítol del llibre és signat per Georg Kremnitz (Universität Wien), figura històrica de la catalanística alemanya, i forneix el context històric i polític on emmarcar la resta del volum. El títol del capítol resumeix la interpretació de l'autor de quina ha estat la història de la política (lingüística) als Països Catalans des de la fi de la dictadura fins l'actualitat: «Del compromís de la transició a la confrontació quotidiana. De la Constitució de 1978 fins a la sentència del Tribunal Constitucional de 2010». Partint del seu atent seguiment de la realitat política catalana, Kremnitz descriu un procés que ha anat transformant el que en el seu moment molts van percebre com uns inicis esperançadors de regeneració política i concòrdia entre els pobles de l'Estat fins a una realitat d'enfrontaments, incomprensions i retrocessos que desperten dubtes i preocupacions de cara al futur de la llengua. Si bé alguna de les dades que aporta potser no és del tot precisa —de fet avança una mica l'arribada del gruix de les darreres immigracions— i alguna consideració pugui ser objecte de controvèrsia —fins a quin punt l'increment del

prestigi del castellà a Europa ha tingut repercussions a Catalunya?—, hom agraeix que l'autor exposi la seva tesi principal sense concessions a la correcció política: per a l'autor, són els esforços de *renacionalització* de la vida política espanyola el principal causant dels conflictes del moment. Kremnitz evita caure en els paranys discursius que sovint afecten els observadors estrangers. Per exemple, parla amb desimboltura dels partits nacionalistes espanyols, no comet errors com ara confondre el Partit Popular amb una formació demòcrata-cristiana —ben al contrari, el remet al nacionalcatolicisme— i refusa reduir els conflictes polítics entre Catalunya i Espanya a una simple dicotomia entre dreta i esquerra. Edificat sobre aquesta interpretació de la realitat, l'article acaba considerant altament improbable que les autoritats centrals facin moviments per a la construcció d'un nou consens, la qual cosa obre escenaris diversos i essencialment conflictius, la valoració dels quals és deixada en mans del lector.

El capítol número 2 és «El present narratiu i la qüestió de la normalització del llenguatge en l'àmbit quotidià. L'exemple de Quim Monzó», escrit per Benjamin Meisnitzer (Gutenberg-Universität Mainz). L'autor hi analitza l'ús d'aquest temps verbal com un indicador del grau de normalitat de l'idioma parlant d'una premissa: «La normalització d'una llengua es pot veure en l'ús d'un llenguatge que fuig dels ideals clàssics i que busca introduir el llenguatge quotidià en la literatura: un ús real de l'idioma. En el seu procés d'emancipació, una llengua revela trets molt conservadors i una gran preocupació per la seva defensa. Contràriament, un ús innovador i creatiu és un senyal de consolidació de l'idioma.» (p. 26). Val a dir que el relat històric sobre el qual l'autor basteix part de la seva argumentació inicial indueix en certa mesura a l'equívoc de confondre l'evolució de la llengua en el món cultural i administratiu amb la vida social de la llengua *in toto*. Vegem-ne un exemple: «[als segles xvi i xvii] El català va perdre progressivament la seva rellevància cultural i política (cf. Bihler, 2001:17), i va anar adquirint un estatut folklòric, limitat a la proximitat comunicativa (cf. Koch / Oesterreicher, 1985; 2007). [...] La Renaixença del català va arribar acompanyada de la liberalització del comerç amb Amèrica en 1778 i la industrialització que va impel·lir Catalunya. Es va difondre en (sic) el domini de la llengua parlada. [...] Al principi del segle xx, el català va tornar a ser parlat majoritàriament per totes les classes socials [...]» (p. 24; les cursives són nostres). Preses de forma literal, aquestes frases farien pensar que entre el segle xvi i el xx el català hauria quedat relegat a un segon pla gairebé testimonial de la vida social mentre que les activitats quotidianes de la majoria de la població s'haurien desenvolupat en castellà, quan la situació va ser ben diferent, ja que fins a l'arribada de les immigracions del xx, el català va continuar essent el veritable eix vertebrador de la vida social arreu del domini, entre altres coses perquè la immensa majoria de la població era de fet (quasi) monolingüe. Amb tot, en la mesura que el treball se circumscriu a la llengua culta, aquesta interpretació històrica és en realitat prescindible per a la tesi principal de l'autor, que de fet se sustenta en l'anàlisi d'una obra contemporània. Meisnitzer analitza les diferents funcions del present narratiu i arriba a la conclusió que és possible distingir-ne tres tipus: el *present aorístic*, equivalent al passat i propi dels textos medievals; el *present per l'actualització del passat*, en què els modificadors temporals o el context situen explícitament el fet en el passat; i el *present narratiu*, aparegut entre els segles xix i xx i que designa situacions pretèrites tot ubicant-les en el present, dislocant-les per dir-ho així per finalitats de ficció. L'autor pren l'obra de Monzó com a exemple de literatura catalana contemporània, hi analitza l'ús del present narratiu i en conclou que «[...] avui en dia el català i la literatura catalana ja no té (sic) com una de les seves principals preocupacions la seva afirmació com a idioma que es pot utilitzar en la distància comunicativa, sinó que és un idioma viu amb presència en l'esfera comunicativa.» (p. 38). El capítol planteja per tant un intent interessant d'utilitzar l'anàlisi d'un tret semàntic com a indicador de normalització social de la llengua. Segurament la tesi de Meisnitzer s'hauria vist reforçada si, a banda de constatar la presència del present narratiu en els textos de Monzó, hagués demostrat de manera més fefaent que aquesta forma no apareix en textos escrits en moments de més rigidesa normativa, com per exemple en els primers textos del mateix Monzó o en altres autors.

El tercer capítol del volum és «Estudi diacrònic de les estructures evidencials *parèixer/semblar+infinitiu* i *parèixer/semblar+ser+que*. Un castellanisme sintàctic?», de Jordi M. Antolí (Universitat d'Alacant). Partint d'algunes apreciacions de Joan Solà i d'algunes obres paranormatives, l'autor analitza fins a quin punt aquestes estructures poden constituir un cas d'interferència lingüística —concreta-

ment, un calc sintàctic— o responen a una evolució potser coincident però tanmateix genuïna de la llengua. Per dur a terme el seu propòsit l'autor se serveix de diversos corpus de llengua antiga i contemporània, que explota de manera quantitativa, en comparació amb corpus castellans coetanis. L'anàlisi revela que la construcció amb infinitiu ja es detecta al segle XII, sobretot en la forma *apar ésser*, i que sorgeix ben aviat: «Per tant, si volem veure en aquesta construcció un castellanisme sintàctic, val a dir que arrela en l'edat moderna.» (p. 49). Tanmateix, l'estudi de textos moderns i la comparació amb el castellà no deixa lloc al dubte:

La conclusió és, doncs, ben clara i lliga amb el que ja s'insinuava en l'anàlisi de la llengua antiga: mentre que *parèixer+que* és l'estructura genuïna, la que trobem de forma exclusiva en el discurs espontani, la construcció amb infinitiu és pròpia d'àmbits formals, especialment escrits, i concretament, és molt freqüent en textos literaris. (p. 50)

L'article d'Antolí és clar, ben elaborat i convincent, tot i que no hauria estat en absolut sobrer que hagués estat una mica més detallat pel que fa als aspectes metodològics. En tot cas, encara que l'autor insisteixi que el seu és un estudi merament descriptiu, és obvi que les instàncies codificadores haurien de prendre nota dels seus resultats. En aquest sentit sap una mica de greu que la seva explotació de les dades es quedi en la mera exposició dels percentatges, perquè la solidesa de les seves conclusions hauria quedat molt reforçada amb l'ús de proves estadístiques ben senzilles d'aplicar. En qualsevol cas, el treball mostra fins a quin punt el recurs als corpus lingüístics i a les tècniques d'anàlisi quantitativa constitueixen ja unes eines valuoses per a la codificació de la llengua.

El capítol 4 del volum, titulat «Ser o no ser: els neologisme i la percepció dels parlants, entre la normalitat i la raresa» i signat per Elisenda Bernal (Universitat Pompeu Fabra), analitza quins trets *dela-ten* millor la novetat d'un mot als parlants d'una llengua, en aquest cas el català. Per a esbrinar-ho, l'autora va confeccionar un text que incloïa 44 neologismes i va passar-lo a una mostra d'estudiants universitaris amb la instrucció que hi identifiquessin les paraules noves i que expliquessin per què les havien assenyalades. Els resultats mostren un considerable grau de variació en les respostes: ni tots els informants van detectar tots els neologismes objecte d'estudi, ni tots els neologismes de la llista van ser detectats en igual mesura; a més a més, hi va haver força casos de persones que van prendre per neologismes paraules que en realitat no ho eren. L'estudi de les dades deixa clara la relació entre els factors lingüístics que faciliten la detecció de la novetat: «el sentiment neològic va lligat a la forma de la paraula més que no pas al seu comportament sintàctic o al seu significat. I la forma va lligada inextricablement a la raresa, entesa com una transgressió a les regles de formació de paraules pròpies del català (normalment, perquè no es respecten les restriccions de l'afix), o bé a la no-pertinença al codi: els manlleus s'identifiquen quasi sempre com a paraules noves, encara que siguin unitats arrelades a la llengua.» (p. 71). L'autora comenta encertadament que la mostra d'avaluadors i les circumstàncies d'aplicació de l'experiment —una prova amb estudiants d'un grau d'orientació lingüística en un context formal— tenen les seves singularitats i que, de cara al futur, fóra convenient d'introduir millores en el disseny de l'experiment per incrementar la validesa dels resultats. Així, per exemple, potser no seria sobrer de tenir present el registre lingüístic en l'estudi de la percepció dels neologismes, atès que bona part dels termes proposats més informals van ser més detectats que no pas els estilísticament més neutres. En aquesta mateixa línia, creiem que les dades aportades demanen que en nous treballs s'abordi amb deteniment tant la definició com l'operativització mateixa del concepte *neologisme*. S'escau que, en coherència amb la pràctica de considerar *neologisme* qualsevol forma no registrada per un conjunt d'obres de referència, la llista de paraules presumptament noves incloïa un seguit de mots que, tot i no ser normatius, sí que tenen una llarga tradició al seu darrere, com ara *pànxing* i *gandulitis*; i vet aquí que aquests dos mots, juntament amb *buena-fuentisme*, eren precisament els tres més àmpliament detectats com a “innovacions” pels avaluadors. Més enllà de la contradicció aparent de denominar *neologismes* termes que tenen més anys que els avaluadors mateixos, és possible que l'alt grau d'identificació dels dos termes esmentats tingui a veure no pas amb la seva novetat, sinó amb el seu procés d'extinció —en

altres mots, la rarificació creixent d'aquestes paraules en faria *neologismes* per als estudiants, encara que no ho fossin pròpiament per als seus pares. En tot cas, el capítol de Bernal constitueix un treball estimulant que obre la porta a noves reflexions sobre les dinàmiques del canvi lingüístic i la normativització del català.

Al capítol 5, «Traducció i innovació. Un vell tema vist des de la versemblança del diàleg ficcional català», Jenny Brumme analitza la traducció al català d'un text alemany d'una certa complexitat estilística, concretament un fragment de la novel·la *Ruhm* de Daniel Kehlmann (1007; *Fama*, 2009, en la seva traducció catalana). La complexitat del text rau en l'ús que fa l'autor de diversos recursos estilístics, entre els quals els anglicismes i la creació lèxica, per tal de caracteritzar un dels seus personatges com un jove «addicte i obsessiu» amb un idiolecte propi que remet a les xarxes socials. Brumme explora aquestes dificultats per tal de sospesar fins a quin punt el traductor al català es troba enganyat per la norma prescriptiva o gaudeix de llibertat per a transgredir-la, partint de la premissa que «[...] la relació entre el llenguatge utilitzat en la traducció, la norma codificada i la parla quotidiana [...] pot ser un indicador de l'elasticitat i la flexibilitat de les codificacions, a més d'indicar punts conflictius entre les normes d'ús i la norma codificada.» (p. 76). L'anàlisi de la traducció catalana té com a rerefons les anàlisis prèvies fetes per la mateixa autora de la traducció del mateix capítol a set altres llengües, la qual cosa permet fer unes interessants reflexions comparatives. Brumme detecta en primer lloc que la versió catalana conté un bon nombre d'anglicismes, tot i que menys que l'original alemany, una circumstància que posa en relació amb el fet que recerques prèvies han fet notar que el col·loquial juvenil català tendeix a contenir menys manlleus de l'anglès que no pas el seu equivalent alemany. Per contra, el traductor català utilitza un intensificador inventat, «del quinze», traducció del (també inventat) «voller Container» (ex.: «Quan tens un merder, tens un merder *del quinze*, no falla.») fins i tot amb més freqüència que no pas l'original: «A partir d'aquesta anàlisi, és possible afirmar que el traductor ha ressaltat un tret d'estil present en el text de partida, és a dir, la repetició obsessiva d'un frasema amb valor intensificador.» (p. 84). La combinació de totes dues tendències —l'ús de manlleus no acceptats per la normativa i de neologismes idiosincràtics— fa afirmar a l'autora que el traductor ha cercat de reforçar l'estranyesa del text meta, una estratègia d'alienació compartida per l'original i per la traducció a altres llengües, però que no es troba, per exemple, en la versió gallega, molt més circumscrita als dictats de la norma prescriptiva. I conclou: «A partir d'aquesta traducció d'elevat grau de dificultat es fa palès un llenguatge fluid i versemblant que documenta, per consegüent, la normalitat de la llengua en un marc estret de normalització, norma codificada i canvi lingüístic.» (p. 89).

El capítol 6, d'Emili Boix-Fuster, «La transmissió lingüística intergeneracional. Un estat de la qüestió als països de llengua catalana», fa un balanç dels estudis sobre l'evolució de la llengua familiar als territoris a partir de dos filtres d'observació. El primer, pel que fa a l'univers observat, ja que se cenyeix a les parelles lingüísticament mixtes (PLM): «En primer lloc les PLM perquè són un indicador clar de la vitalitat etnolingüística d'una llengua. [...] En segon lloc [perquè] les PLM són un escenari sociolingüístic de caire privat on els estats democràtics no influeixen directament. [...] En tercer lloc [perquè] les PLM són també un escenari privilegiat on observar les tendències de canvi.» (p. 95). El segon filtre, de caire metodològic, qualitatiu i interpretatiu: «Ens situem doncs en el paradigma de l'antropologia lingüística [...]. Partim del supòsit que en aquestes famílies i parelles lingüísticament mixtes, aquestes ideologies apareixen, surten a la superfície, es fan més explícites, amb més freqüència i intensitat que en les parelles homogènies perquè en les primeres les tries lingüístiques són més necessàries i quotidianes.» (p. 99). Tot i aquestes restriccions metodològiques, el capítol també proporciona algunes dades menys exhaustives sobre estudis quantitius i sobre parelles lingüísticament homogènies que serveixen de marc general de la qüestió. Després d'alguns aclariments conceptuals, Boix-Fuster passa revista als diferents estudis sobre les ideologies lingüístiques de les PLM als territoris de llengua catalana, un camp al qual ell mateix ha contribuït de manera molt significativa durant les darreres tres dècades, assenyalant la complexitat del comportaments i les opinions expressades pels entrevistats. Boix diferencia entre les parelles català-castellà i les parelles amb un membre al·lòcton i, sempre que es pot, per territoris. Pel que fa a les primeres, a Catalunya, l'autor assenyalava que en les classes populars, els

informants catalanoparlants tendeixen a manifestar una vitalitat etnolingüística subjectiva més aviat baixa, mentre que entre informants castellanoparlants de les mateixes classes populars «el català, en ésser percebut com a codi identificat amb les classes mitjanes en què s'emmirallen, són un objectiu social, un capital que els agradaria guanyar.» (p. 100), una percepció que s'intensifica en els sectors amb més estudis i en les classes mitjanes de primera llengua castellana. Els estudis de més abast sobre les parelles mixtes s'han realitzat al País Valencià, on diversos treballs de Montoya i Mas, entre d'altres, han analitzat el procés de substitució històric del català pel castellà, per exemple a Alacant o a Guardamar, però també el més recent de revernacularització del català en alguns sectors, per exemple, lligats amb les línies en valencià. Les dades de Mallorca, en canvi, són més negatives per al català, tot i que convé precisar que provenen d'un sol estudi amb una mostra exigua segurament poc representativa. Al costat de les PLM català-castellà, Boix-Fuster revisa també els diversos estudis entre locals i estrangers —nipocatalanes, gallegocatalanes, italo-catalanes i germanocatalanes—, i assenyalava les importants diferències ideològiques i de comportament entre col·lectius diversos. En vista de la informació disponible, l'autor fa una sèrie de suggeriments de recerca, com ara compensar els biaixos de classe social, posar la lupa sobre els territoris encara no analitzats o millorar la representativitat dels treballs; de cara a l'activisme, suggereix llançar campanyes per a la revernacularització allà on el català ha reculat. Tot i això, l'autor deixa entreveure el seu escepticisme sobre les possibilitats d'actuació: «Ens temem que es vehiculen poques ideologies integradores» (p. 105) en una comunitat lingüística que veu internament desintegrada, sota pressió i amb una creixent hibridació «[...] que tindrà conseqüències inevitables per a l'estructura interna de la llengua» (p. 106).

El capítol 7, «Estudi de l'evolució lingüística (6è de primària - 1r d'ESO) del català d'escolars de primera llengua castellana» exposa els resultats d'una recerca sobre els fenòmens de contacte de llengües (d'ara endavant, FCL) de nivell lèxic en el català d'una mostra de preadolescents de Manlleu i la seva evolució en el pas de primària a secundària. L'estudi, inscrit en un projecte més ampli centrat en l'anàlisi sociolingüística longitudinal dels joves catalans, cerca d'identificar quins són els FCL més habituals en la llengua oral en context educatiu, prova de constatar fins a quin punt aquests FCL evolucionen amb el pas de primària a secundària i, en la mesura que fos possible, mira de comparar aquests resultats amb els obtinguts en estudis anteriors. Seguint un esquema canònic, el capítol comença amb una exposició sumària dels resultats obtinguts en les recerques específiques prèvies, continua amb una discussió dels aspectes teòrics més rellevants per als propòsits de la investigadora, entre els qual hi ha l'operacionalització de les nocions emprades —com ara FCL, manlleu, calc, alternança de codi, etc.—, prossegueix amb l'exposició de la bateria d'hipòtesis, i fa una presentació de la metodologia de recollida i de tractament de dades emprada. Pel que fa als aspectes metodològics, convé tenir present que les dades de Sendra provenen d'unes proves de llengua oral realitzades a parlants inicials de tres llengües (català, castellà i amazic), per la qual cosa *a priori* les seves dades podrien diferir en diversos aspectes de la majoria de corpus de comparació disponibles, basats en converses més espontànies en què predominaven els catalanoparlants. A l'exposició de resultats Sendra mostra que els FCL tenien un pes aclaparador pel que fa al lèxic no normatiu i que, en aquest, els manlleus/alternances monolèxiques representaven més del 90% dels FCL detectats, molt per sobre dels calcs. Els FCL més habituals coincidien en bona mesura amb els detectats en els estudis previs, començant per marcadors discursius com ara *bueno, vale, pues*, l'article neutre *lo* i el pronom *algo*. Lògicament, atès el registre analitzat, Sendra no va detectar formes col·loquials com *tio* o *joder*, que sí eren freqüents en (alguns) dels treballs anteriors. Contràriament a les expectatives formulades, tots els FCL provenien del castellà i no hi havia rastre de cap altra llengua. D'altra banda, la jerarquia de manllevabilitat detectada coincidia, si bé no del tot, amb la d'estudis anteriors. En termes generals, l'estudi destaca el pes comparativament reduït dels FCL sobre el total del lèxic analitzat, ja que només un 3,12% de tipus a sisè i un 3,30% a primer d'ESO podien classificar-se sota aquesta etiqueta, unes xifres que no mostraven una evolució significativa entre els dos cursos estudiats. En relació amb estudis precedents, les dades de Sendra resultaven lleugerament inferiors a les detectades anteriorment, una diferència que l'autora suggereix que podria atribuir-se a la diferència de registre —i aquí, per tant, podria detectar-se l'acció de l'escola—, i/o a les

característiques i diferències en les mostres, que a Manlleu incloïen parlants inicials de llengües altres que el català.

L'article 8 «Els joves valencians i el model normatiu: valoració de les varietats formals de referència de la llengua catalana», de Josep Maria Baldaquí Escandell reprèn el tema de la percepció lingüística i ho fa avaluant quines són les actituds dels joves valencians enfront dels dos models de normativa als quals estan exposats: el model de les universitats valencianes aplegades en l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana i convergent amb el de l'IEC, i el model més recent i particularista de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Cal tenir present que el desenvolupament d'una normativa més particularista per part de l'Acadèmia es justifica en bona mesura apel·lant a la hipòtesi que, almenys sobre el paper, els valencianoparlants s'identificarien millor amb una norma escrita més propera als seus parlars que no pas amb una forma més neutra i compartida amb la resta del domini. Contràriament, a parer de l'autor, el fet que els dos models divergeixin en alguns punts significatius de la normativa (per exemple, solucions *serveix/servix*, tractament dels demostratius *aquest/este*, prioritització d'algunes variants morfològiques com *homes/hòmens*, etc.), podria constituir una font potencial d'inseguretat lingüística entre unes noves generacions que adquireixen la llengua en un context de minorització profunda del català. Les dades analitzades per a verificar aquestes dues hipòtesis provenen d'un treball quantitatiu a partir d'un qüestionari impartit a 2.190 alumnes del conjunt del País Valencià durant el curs 2007-2008. Els resultats obtinguts mostren que els joves valencians no s'identifiquen més amb les solucions més particularistes de l'AVL que amb les provinents de l'IIFV, en bona mesura perquè aquestes darreres són precisament les formes apreses en el marc escolar, encara que els parlants nadius sí que mostren alguna tendència a identificar-se més amb les formes més autòctones que no pas els neoparlants. En qualsevol cas, a la vista d'aquests resultats, Baldaquí opina que la pluralitat de normes pot constituir una font d'inseguretat lingüística. Les dades mostren també que els alumnes no mostren prejudicis envers el model lingüístic de TV3, el qual obté una valoració molt similar al del model particularista del Canal 9, la qual cosa corrobora per a l'autor la manca de prejudicis a l'hora de valorar els models de llengua provinents de dialectes diferents del propi. Finalment, l'estudi constata que els models formals del castellà, la llengua dominant al País Valencià, sempre són superiors als de la llengua minoritzada. Fet i fet, per a Baldaquí, les coses són clares: «Per tant, si volem augmentar l'ús formal del català al País Valencià el que hem de fer no és augmentar les polèmiques amb debats extemporanis sobre els models de llengua sinó millorar-ne l'ús social amb la vehiculació de les polítiques lingüístiques escaients.» (p. 148).

En el capítol número 9 «La normalització a les escoles i la televisió: una propietat paradoxal», ofereix una breu reflexió d'Alfred Quintana (Universitat de Barcelona) sobre el paper d'aquestes dues institucions a l'hora de promoure una llengua més o menys unificada. Quintana recorre a una sèrie d'exemples concrets provinents dels àmbits esmentats per tal d'il·lustrar el repte de definir quina mena de català ha d'usar-se en cada ocasió. Entre aquests exemples hi ha, per exemple, les vicissituds de diverses sèries de TV3 localitzades en àrees de parlars occidentals, que no sempre van ser ben rebudes pels parlants de les àrees implicades tot i els esforços per reproduir-ne el parlar local. L'autor evoca també algunes contradiccions entre diversitat dialectal i normativa en el camp educatiu, i descriu com aquests problemes poden arribar a superar-se amb naturalitat en el cas d'alumnat provinent de fora del domini. I és que, tot i l'existència d'un espai per a la dissensió: «Al meu parer, i ja anticipo el final, tot plegat és un debat innecessari, un escalfar-se el cap propi de cultures petites i minoritzades. El català normatiu, malgrat la mala fama que té entre amplis sectors de la població, és un model exemplar d'estandardització d'una llengua. [...] no es tracta de mantenir la normativa fabriana com si fos la Bíblia. Però el català normatiu és prou potent i relativament flexible com perquè sigui útil i eficaç com a llengua estàndard.» (p. 152-53). La unificació absoluta no és un imperatiu de la normalització i per tant no cal reivindicar la primera com a condició per assolir la segona.

En el capítol 10 «Els mitjans digitals valencians: cap a la normalitat de la llengua?» Carla González Collantes (Universitat Autònoma de Barcelona) analitza de manera molt succinta el model lingüístic de la premsa valenciana en català a partir d'una mostra de 48 notícies provinents de quatre dels mitjans d'informació digitals valencians. Els seus resultats mostren que aquests mitjans presenten simultàniament, fins i

tot en un mateix mitjà, formes convergents i formes particularistes, la qual cosa mostra que la proposta de l'AVL no està essent assumida de forma generalitzada. La combinació de propostes en un mateix mitjà es deu, segons l'autora, no sols a l'existència de propostes normatives divergents, sinó a la manca de llibres d'estil. Una diversitat que, segons l'autora no ajuda a prestigiar la forma estàndard, una conseqüència desafortunada tenint en compte el paper dels mitjans de comunicació en el procés de normalització.

El darrer article «11. El *Nou Pop* català: entre normalització i normalitat» és obra de Rolf Kailuweit i Vanessa Tölke i ens convida a valorar la darrera fornada de música popular juvenil catalana en relació amb els processos de recuperació de la llengua. Partint de la premissa que les cançons formen una part rellevant del patrimoni cultural i lingüístic d'una societat, i que la minorització de la llengua durant el franquisme havia situat la música juvenil en una posició de clara anomalia, els autors analitzen el paper del *Nou Pop* català en l'univers català dels darrers anys. La seva anàlisi d'algunes peces de grups com Manel, Els Amics de les Arts o Els Catarres menen els autors a opinar que, encara que incloguin algunes peces reivindicatives, els grups d'aquesta fornada utilitzen la llengua en termes menys polititzats i compromesos que en èpoques anteriors com ara la Nova Cançó o el Rock Català. És una llàstima que l'article sigui excessivament breu i deixi per tant moltes preguntes obertes —fins a quin punt és precís afirmar que el *Nou Pop* és menys reivindicatiu que el Rock català? On queda el rock valencià d'Obrint Pas i companyia en l'anàlisi de conjunt?—, però en tot cas al lector interessat sempre li quedarà l'oportunitat de consultar la tesina de la qual sembla derivar. D'altra banda, al lector li queda el dubte de fins a quin punt pot equiparar-se el grau de politització de la Nova Cançó amb el d'un Rock Català bona part dels integrants del qual van esforçar-se precisament per ser desvinculats de la política (Vila / Boix, 2003). Tanmateix, aquestes preguntes no malmeten la conclusió general dels analistes: «A mode de conclusió es pot constatar que el pop actual català desmenteix de certa manera la síndrome d'una cultura acomplexada. [...] es veu que el català s'utilitza amb més normalitat, tot i que en algunes manifestacions iròniques no es refereix encara de manera autoreflexiva a la catalanitat.» (p. 177).

En definitiva, el treball editat per Sinner i Wieland constitueix un volum breu però dens, amb uns treballs d'envergadura i ambició diferents —i amb algun capítol que hauria necessitat una darrera repassada per corregir-ne petits detalls ortotipogràfics— però que en conjunt aporta no sols un cabal de dades noves sinó també un bon nombre d'idees estimulants pel que fa a la fesomia de la llengua usada actualment i les dinàmiques que l'envolten. Un producte d'interès, en suma, que confirma la rellevància de les universitats i els catalanistes germanòfons a l'hora de potenciar els estudis catalans.

F. Xavier VILA I MORENO
Universitat de Barcelona

Referències citades

- SINNER, Carsten (2012): «Inauguració». Presentat al 23è Col·loqui Germano-Català 27-30 de setembre del 2012, Berlín i Leipzig, setembre 27. < https://www.google.es/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwiJzOrAra7MAhXLOxQKHhWAZsQFggcMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.xarxallull.cat%2Fmoodle%2Fpluginfile.php%2F1582%2Fmod_forum%2Fattachment%2F3127%2FDiscurs%2520inaugural%2520Carsten%2520Sinner%25202012.pdf&usq=AFQjCNFN05Kd_bqod3ZQ_tJzJmNh4fNfvw&sig2=6UyJeZ-7m4HLvJYy7uH5_A&cad=rja >.
- VILA I MORENO, F. Xavier / BOIX, Emili (2003): «La legitimació de les tries en el camp musical juvenil a Catalunya». En *Actes del 2n Congrés Europeu sobre Planificació Lingüística. Andorra la Vella, 14, 15 i 16 de novembre*, p. 351-368. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 2003. Accessible a: < https://www.academia.edu/21649168/La_legitimaci%C3%B3_de_les_tries_ling%C3%BC%C3%ADstiques_en_el_camp_musical_juvenil_a_Catalunya >